

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Staffan Agesand
Karin Alexandersson

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2008-05-06

Dnr: 64/08-011

Socialnämnden

Beräkning av behov av äldreomsorg åren 2008-2013

FÖRSLAG TILL BESLUT

- Socialnämnden antar socialförvaltningens beräkning av behov av äldreomsorg åren 2008-2013.
- Socialnämnden ger förvaltningen uppdrag att planera för att ett nytt äldreboende kan stå klart år 2012/2013.

Anita Brynje
Förvaltningschef

Catarina Stavenberg
Stabschef

SAMMANFATTNING

Förvaltningen gör varje år beräkningar av behovet av permanenta platser i särskilt boende samt behovet av hemtjänst för de kommande åren. Beräkningarna bygger på statistik över behovet samt befolkningsprognoser från december 2007.

Enligt befolkningsprognosen ökar antalet personer över 65 år i kommunen med cirka 30 % till 7279 personer till och med 2013. Av dessa ökar personer 80år och äldre med 416 personer motsvarande 37% under planperioden. Detta gör att behovet av insatser från äldreomsorgen ökar.

Det nya äldreboendet Krusmyntan är klart för inflyttning i maj 2008 med 25 platser för Tyresö kommun. Därefter kan platsantalet utökas med 5 per år. Mot slutet av planperioden beräknas en brist på platser uppkomma och därmed behov av ett nytt äldreboende.

Vad beträffar hemtjänsten görs en framräkning av både antalet personer i behov av hemtjänst samt antalet timmar som kommer att utföras. Eftersom antalet utförda timmar inom hemtjänsten är beroende av många olika faktorer är prognosen osäker. Även det faktum att antalet hemtjänststimmar varierar mycket gör att en prognos över fem år till viss grad blir osäker. Slutsatsen är dock att hemtjänstbehovet årligen ökar med cirka 7000 till 8000 timmar.

Kommunala pensionärsrådet har getts information under sammanträdet den 6 maj 2008.

UNDERLAG

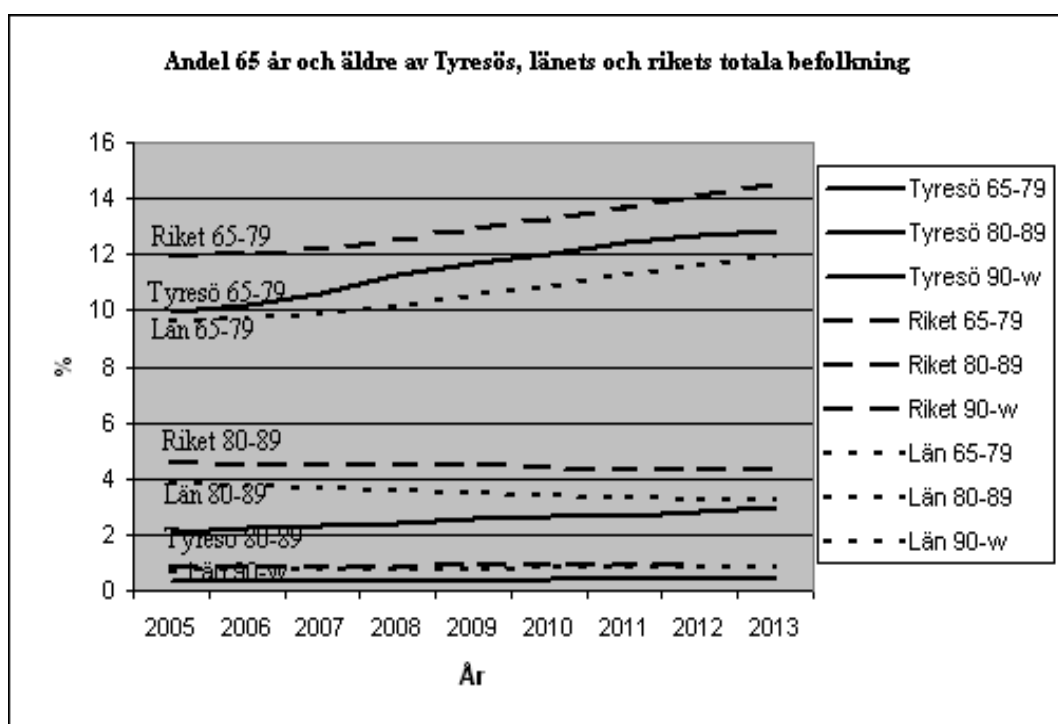
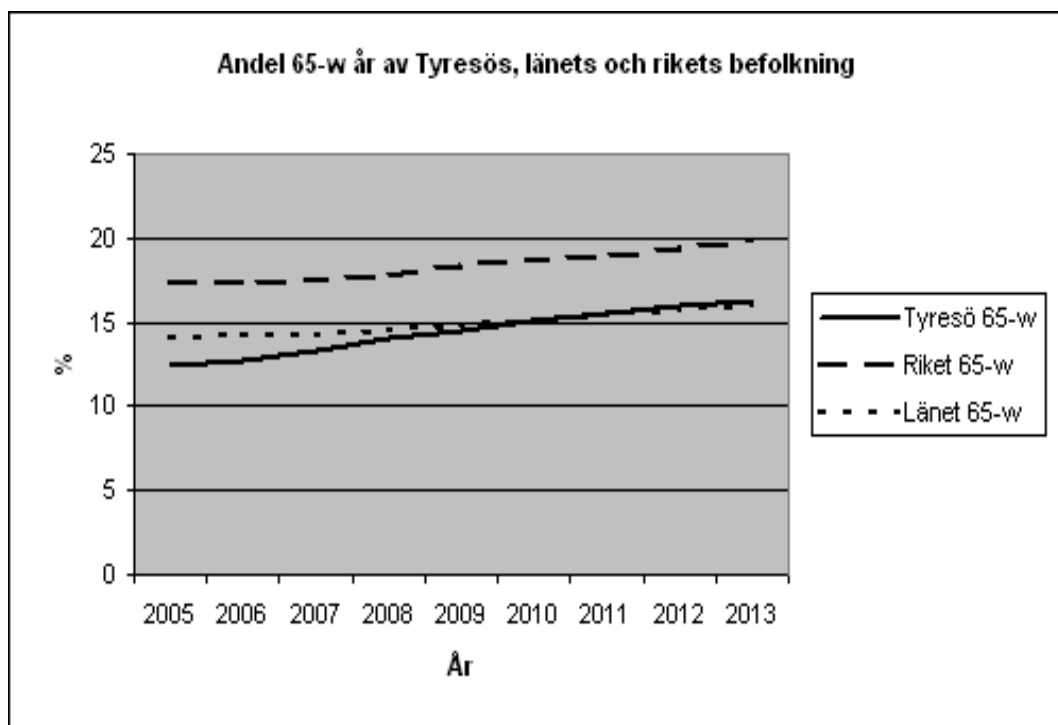
De beräkningar som görs för att ta fram denna plan baseras till stor del på den befolkningsprognos som tas fram inom kommunen. Denna prognos revideras årligen för att ändringarna i befolkningsutvecklingen ska beaktas.

Antalet personer 65 år och äldre i Tyresö kommun är idag 5584 personer. Denna grupp beräknas enligt befolkningsprognosen öka till cirka 7279 personer år 2013. Detta är en ökning på 30,3 %, varav personer över 80 år beräknas öka med 416 personer motsvarande 37% under planperioden.

Idag utgör personer 65 år och äldre ungefär 13 % av Tyresös befolkning. År 2013 beräknas denna siffra ha stigit till cirka 16 %. Tyresö har i relation till övriga länet en ung befolkning. Redan 2009 kommer dock andelen ålderspensionärer vara på samma nivå som länssnittet. Efter 2013 kommer gruppen 80 år och uppåt att hamna i nivå med länssnittet.

Befolkningsprognos

År	Antal personer 65-79 år	Antal personer 80-89 år	Antal personer 90-w år	Totalt 65-w år
2007	4 471	979	134	5 584
2008	4 778	1 031	141	5 950
2009	5 042	1 096	150	6 288
2010	5 276	1 153	164	6 593
2011	5 489	1 186	181	6 856
2012	5 629	1 264	189	7 082
2013	5 750	1 329	200	7 279

BEFINTLIG VERKSAMHET

Särskilt boende

Tyresö kommun har för närvarande 218 permanenta platser i särskilt boende. Tyresögårdens boende har flyttats över till Krusmyntan i maj 2008. Kommunen disponerar från början 25 platser på Krusmyntan. Krusmyntan kommer att inrymma 52 platser. Kommunen har tidigare lagt option för 5 platser under 2008 framför allt på grund av behovet av platser under ombyggnaden av sjukhemmen på Björkbacken. Krusmyntan ägs och drivs i privat regi.

Det finns även 30 korttidsplatser i kommunen och 18 dagvårdsplatser.

I budgeten för 2008 finns medel för köp av 13 externa helårsplatser vid särskilda behov. Totalt vistades 51 personer på externt boende eller på sjukhus med kommunalt betalningsansvar under olika perioder av år 2007. Omräknat till helårsplatser blev utfallet cirka 14,8 köpta platser.

Hemtjänst

I mars 2008 hade den kommunala hemtjänsten 344 personer över 65 år med hemtjänstinsatser (exklusive personer med enbart trygghetslarm). I Tyresö kommun hade, under mars månad, 83 personer över 65 år enbart privata utförare av insatser inom hemtjänst. Totalt fanns alltså i kommunen i mars månad 427 personer 65 år och äldre med hemtjänst. Behovet av insatser varierar från enbart service till omfattande omsorgsbehov med besök flera gånger om dygnet.

Personer som bor kvar i ordinärt boende har också tillgång till kompletterande verksamheter som korttidsboende och dagverksamhet. Ytterligare satsningar har genomförts, t ex:

- Förenklat trygghetslarm utan biståndsbedömning
- Anhörigcentral (finansieras delvis av statliga medel)
- Utökad omvårdnadsbidrag med ytterligare en nivå
- Dagvård för dementa
- Boendeplanering (träningseenheten)
- Projekt inom hemtjänsten med aktiverande förhållningssätt
- Kompetensstegen, utbildningssatsning för all personal inom äldreomsorgen (delvis statliga medel)

- Projektet fixarservice i syfte att förebygga fallskador i hemmet
- Specialteam inom hemtjänsten för vårdtagare med missbruksproblematik/psykiska sjukdomar
- Korttidsvård/växelvård inklusive korttidsvård utomlands
- Öppen dagverksamhet
- Utökat kundval inom hemtjänsten under 2008

FRAMTIDSUTSIKTER

Personer med minneshandikapp

Demensprevalensen, det vill säga personer med demenssjukdomar är mycket låg före 60 års ålder, men ökar markant ju äldre vi blir. Risken att utveckla demens ökar i hög ålder.

I Tyresö kommun finns idag, enligt en uppskattning av kommunen demenssjuksköterska, cirka 256 personer över 65 år med medelsvår till svår demens.

Beräknat antal personer med medelsvår till svår demenssjukdom

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totalt	256	273	288	302	314	325	334

En grov bedömning är att ungefär 20 % av de med medelsvår till svår demenssjukdom är i behov av ett gruppboende medan cirka 60 % har ett omsorgsbehov som kan tillgodoses med omvårdnadsinsatser i ordinarie bostad. Detta betyder att år 2007 är 51 personer över 65 år i behov av särskilt boende på grund av en demenssjukdom samt att 154 är i behov av hemtjänstinsatser. På grund av att det är så hög andel som kan få sina behov tillgodosedda i hemmet är det viktigt att hemtjänsten har den erforderliga kompetensen för denna grupp.

Kommunen har även en väl utbyggd dagvård (18 platser) där personer med demenshandikapp ges möjlighet att få social samvaro och social stimulering. Växelvård i korttidsboende ger även ökad möjlighet till kvarboende genom att möjlighet ges till vård under en kortare tid samt att det ger ett stöd och avlastning för anhöriga. Fler korttidsplatser kommer att tillskapas när ombyggnaden av Syrenen på Björkbacken är klar.

Vilka kommer att behöva plats på särskilt boende?

Enligt utvecklingen under senare tid blir befolkningen som är i behov av omsorg eller särskilt boende allt äldre. Befolkningen är friskare högre upp i åldrarna och när de väl är i behov av särskilt boende är de i behov av större omvårdnad än förr. Vid beräkning av behoven av särskilt boende måste hänsyn tas till att de som bedöms behöva särskilt boende är allt äldre och att beräkningen inte uteslutande kan baseras på befolkningsutvecklingen. Det är också viktigt att poängtera att trots alla satsningar på stöd i ordinärt boende så måste behoven av platser i särskilt boende tryggas.

Behovet av permanenta platser för äldre

Det som bedöms påverka hur många som är i behov av permanent särskilt boende är förutom hälsoutvecklingen även hur utbyggd och effektiv hemtjänsten är, stödinsatserna till anhöriga samt omfattningen av annat stöd som kan ges i hemmet. Även det ökade utbudet av seniorbostäder bedöms påverka behovet. Tillgången på korttidsplatser bedöms också påverka behovet av permanenta platser i särskilt boende. Andra åtgärder som påverkar är tillgången av dagverksamhet, tillgänglighetsanpassning samt olika förebyggande åtgärder t.ex. fixarservice. Ett planerat trygghetsboende med 60 platser beräknas stå klart 2011. I boendet finns service i form av värdinna och gemensamma träff- och servicelokaler. Trygghetsboende innehas med ett hyreskontrakt och är inte en biståndsbedömd insats. Enligt förvaltningens bedömning kan ett trygghetsboende i många fall förebygga och skjuta upp behovet av vård och omsorgsinsatser. Detta synsätt stöds även av Äldreboendedelegationen vilka ansvarat för den statliga utredning som bland annat behandlat och tagit fram förslaget om trygghetsbostäder¹.

Utrikes födda i kommunen

Totalt fanns det 1077 utrikes födda personer 65 år eller äldre i Tyresö kommun 2007. Detta utgör ca 19 % av de äldre. Dessa är fördelade på 50 olika länder och cirka 520 personer från något av de nordiska länderna.

Genom att personalen inom äldreomsorgen i stort sett speglar samhället i övrigt kan behoven huvudsakligen tillgodoses genom befintlig personal. Hittills har särskilda behov kunnat tillgodoses genom köp av platser. Under 2008 har kundvalet inom hemtjänsten utökats och flerspråkighet har värderas särskilt vid upphandlingen av privata företag.

---

¹ Se SOU 2007:103 s.108

Äldre med psykiatriska- och/eller missbruksproblem

Vad gäller målgruppen äldre personer med psykiatriska- och/eller missbruksproblem med omvårdnadsbehov pågår det för tillfället en inventering av hur många personer med sådan problematik som finns inom kommunen i dagsläget och i vilken omfattning antalet kommer att öka framöver. Kommunen har idag 10 äldre personer med psykiatriska- och/eller missbruksproblem inom särskilt boende i köpt plats eller egen regi. Förutom dessa är 16 personer inom målgruppen, boende i eget boende med insatser från endera hemtjänsten eller specialteamet. Förvaltningen kommer att analysera resultatet närmare när detta är färdigställt.

ANDEL MED BEHOV AV PLATS PÅ SÄRSKILT BOENDE

Utgångspunkten för beräkningarna av behovet av platser inom särskilda boenden i kommunen är befolkningsprognosen. Denna visar att antalet personer 65 år och äldre ökar med ungefär 250-350 personer per år under perioden 2008-2013.

De flesta äldre i Tyresö kommun har ingen kommunal biståndsbedömd insats. Av personer 65-79 år är det cirka 1,3 % som bor permanent på ett särskilt boende. Andelen personer mellan 80 och 89 år som bor på särskilt boende i kommunen uppgår till dryga 11,24 % medan 90 år och äldre uppgår till 36,57 %. Detta medför att andelen personer 65 år och äldre som bor på kommunens äldreboenden är 3,9 % vilket är på samma nivå som föregående år.

Som utgångspunkt har använts det behov som har rapporterats till SCB statistik Äldre – vård och omsorg 2008.

År	Personer med behov	Behov i %	Personer med behov	Behov i %	Personer med behov	Behov i %	Personer med behov
	65 - 79 år	65 - 79 år	80 - 89 år	80 - 89 år	90 - w år	90 - w år	totalt
2007	58	1,30	110	11,24	49	36,57	217
2008	62	1,30	116	11,24	52	36,57	230
2009	65	1,30	123	11,24	55	36,57	243
2010	68	1,30	130	11,24	60	36,57	258
2011	71	1,30	133	11,24	66	36,57	270
2012	73	1,30	142	11,24	69	36,57	284
2013	75	1,30	149	11,24	73	36,57	297

I Tyresö kommun är en väsentligt lägre andel äldre i behov av särskilt boende än övriga länet eller riket. Stockholms län hade en andel av 65 år och äldre som bodde på särskilda boenden på 6,4 %. Riket hade en andel på 6,2 % medan Tyresö kommun endast hade 3,9 % av dem som är 65 år och äldre som bodde på särskilt boende. Denna låga nivå förklaras dels av att Tyresös befolkningssammansättning skiljer sig från länet i och med att Tyresö har en ung äldre befolkning. Även de stora satsningar som gjorts inom hemtjänsten påverkar andel äldre som är i behov av särskilt boende. Det faktum att Tyresö inte längre har några servicehus kan ha viss betydelse för att Tyresö ligger lägre än övriga landet. Andelen äldre ligger kvar på samma nivå som under 2007.

Platsbehov den 1 oktober varje år (SCB-statistik)

År	Behov av platser	Antal egna platser	Antal köpta platser i budget	Korttidsplatser	Differens	Trygghetsboendet
2007	217	207	14	10	14	
2008	230	218	13	10	11	
2009	243	221	13	10	1	
2010	258	222	16	12	-8	
2011	270	225	16	12	-17	60
2012	284	230	16	12	-26	60
2013	297	232	16	12	-37	60

I tabellerna ovan har hänsyn tagits till nedläggningen av Tyresögården med 17 platser och starten av ett nytt äldreboende (Krusmyntan) under år 2008 med 25 platser. Hänsyn har även tagits till den planerade ombyggnaden av Syrenen och Kastanjen vilken medför en minskning med totalt 8 platser. Ökningen med fem platser årligen fr.o.m. 2009 är de platser som Tyresö kommun har option på i det nya boendet Krusmyntan.

De korttidsplatser som är angivna i tabellen ovan är en uppskattning att 10 av de befintliga 30 korttidsplatserna kan användas till personer som väntar på en specifik permanent plats på ett särskilt boende (där behovet inte kan tillgodoses med utökad hemtjänst i ordinärt boende under väntetiden). Det skall vid analys av ovanstående tabell tas i beaktande att detta endast är en ögonblicksbild. Den tar inte hänsyn till vare sig belägningsgrad eller att en plats kanske bebos av olika personer under ett och samma år.

Slutsats

Med de förutsättningar som angivits är slutsatsen att den brist på platser som beräknas uppkomma mot slutet av planperioden till viss del kan tillgodoses genom utökat köp av plats samt utnyttjande av korttidsplatser i avvaktan på permanentplats. Även möjligheten att tidigarelägga optionen med fler platser på Krusmyntan kan övervägas för att minska eventuell brist på platser. Förvaltningens bedömning är att planeringsprocessen bör starta för ett nytt äldreboende som bör stå klart år 2012/2013 .

BERÄKNING AV BEHOV AV HEMTJÄNST

Antalet personer med hemtjänst har ökat de senaste åren från 223 personer den 1 oktober 2004 till 396 personer samma datum 2007. Detta innebär att även andelen personer 65 år och äldre med hemtjänstinsatser har ökat från 4,6 % år 2004 till 6,2 % år 2007. Antalet beviljade timmar per person har ökat det senaste året.

Behov av hemtjänst

År	Antal 65-	Behov	Antal 80-	Behov	Antal 90-	Behov	Tot
	79	i %	89	i %	w	i %	
2004	82	2,08	110	13,19	31	26,27	223
2005	119	2,90	123	14,15	37	29,13	279
2006	139	3,27	154	16,78	55	41,67	348
2007	154	3,21	198	17,17	44	34,61	396

Prognosen över framtida behov inom hemtjänsten är osäker eftersom trenden är mycket osäker. Eftersom det under den senaste två åren har skett en mycket kraftig ökning av både antal personer och antal timmar är prognosen över planperioden väldigt svår att säkerställa. I tabellen nedan finns en prognostiserad uppräknig av antalet personer som kommer att vara i behov av hemtjänst. Prognosen bygger på att behovet andelsmässigt ligger kvar på samma nivå som 2007.

Antal personer

Medelvärden 2005-2007							
År	Behov i		Behov i		Behov i		Tot
	Antal 65-79	%	Antal 80-89	%	Antal 90-99	%	
2004	82	2,08	110	13,19	31	26,27	223
2005	119	2,90	123	14,15	37	29,13	279
2006	139	3,27	154	16,78	55	41,67	348
2007	144	3,21	168	17,17	46	34,61	358
2008	154	3,21	177	17,17	49	34,61	379
2009	162	3,21	188	17,17	52	34,61	402
2010	170	3,21	198	17,17	57	34,61	424
2011	176	3,21	204	17,17	63	34,61	443
2012	181	3,21	217	17,17	65	34,61	463
2013	185	3,21	228	17,17	69	34,61	482

År	Totalt beräknat behov	Timmar
2 008	379	143 400
2 009	402	150 400
2 010	424	157 400
2 011	443	164 400
2 012	463	171 400
2 013	482	178 400

Behovet av antal hemtjänsttimmar beräknas under planeringsperioden öka med 7000 timmar per år. För 2008 beräknas timmarna uppgå till i genomsnitt 32 per brukare och månad. Fr o m april 2008 omfattar kundvalet även omvårdnadsinsatser och ett nytt styrsystem har i samband med detta införts. Det innebär att jämförelser med föregående år inte kan göras beträffande schablontimmarnas antal och effekten av det nya systemet är ännu inte möjligt att utläsa. Beräkningarna utgår därför från de planeringsförutsättningar som fanns i KELP 2008 och hänsyn har enbart tagits till befolkningsförändringar. Det innebär en kostnadsökning på 1,9 mnkr som motsvarar drygt 7000 timmar årligen.

Ledsagning

Insatsen beviljas om den enskilde inte kan ta sig ut på egen hand t ex köpa kläder, besöka läkare, tandläkare eller andra aktiviteter utanför hemmet. Till viss del tillgodoses detta behov genom hjälp från frivilligorganisationerna.

Under 2007 utfördes cirka 854 timmar ledsagning under hela året. Dessa fördelas på cirka 118 brukare. I budget för 2008 finns det 250 000 kronor avsatta för ledsagning vilket enligt prognosen kommer att vara tillräckligt

Avlösarservice

Insatsen är till för att avlasta anhörig som hjälper make/maka eller annan närstående i samma hushåll. Det innebär att hemtjänstpersonal avlöser den anhörige i hemmet. Avlösningen är framför allt till för den anhöriges rekreation och inte för till exempel studier eller förvärvsarbete. Det beviljas om det bedöms att den enskilde inte kan vara ensam, t ex på grund av oro, och behovet inte kan tillgodoses med tillsyn eller andra insatser via hemtjänst. Vanligen beviljas upp till 20 timmar per månad, företrädesvis under dagtid på vardagar. Under 2007 genomfördes cirka 829 timmar och i 2008 års budget finns det 350 000 kronor avsatta för detta ändamål.
